

Шабат-Савка С. Т.,
доктор філологічних наук,
професор кафедри сучасної української мови
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПЕРІОД ЯК МАРКЕР ІНТЕНЦІЙ АРГУМЕНТАЦІЇ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. У статті розглянуто період як одну з фігурально-риторичних конструкцій, що надає повідомленню динамічності й плавності, створює естетичність і вишуканість поетичної комунікації, слугує релевантним засобом вербалізації інтенцій мовця. На багатому фактичному матеріалі простежено реалізацію в періоді інтенції аргументації, що скерована на обґрунтування мовцем свого твердження та стратегічно спроектована на адресата мовлення для переконання його в істинності, доцільності й важливості повідомлюваного. Бінарна побудова періоду, яка представлена різними за будовою синтаксичними структурами та деякими стилістичними фігурами, підпорядкована виразненню думки мовця-автора, його твердження чи гіпотези, створенню експресивності та ритмічності поетичного дискурсу загалом.

Ключові слова: поетичний дискурс, комунікативна інтенція, період, мовець, автор, інтенція аргументації, фігурально-риторичні конструкції, синтаксис.

Постановка проблеми. Поетичний дискурс, що слугує особливим комунікативним актом із чітко визначеними мовленнєвими стратегіями й тактиками, відображає в конкретній формі (строфічній, верлібровій або ж деструктивній) низку авторських інтенцій, передаючи творче переосмислення фактів, подій і явищ довкілля. У контексті сучасної антропоорієнтованої лінгвістики поетичний текст розглядають як результат особистісного сприйняття тих чи тих життєвих реалій, як спланований вплив на адресата мовлення з конкретною метою – активізувати й загострити увагу на необхідній інформації, сформулювати оцінку, спонукати до певних дій, розвивати почуття прекрасного. Власне, актуальність нашого дослідження детермінована потребою вивчення поетичного дискурсу в аспекті систематизації фігурально-риторичних конструкцій, які, з одного боку, його виформовують, а з іншого – слугують засобами вербалізації інтенцій мовця-автора.

Синтаксичні явища, розглядувані в поезії, не можуть визначитися рамками «звичайного» синтаксису, що зумовлено, за нашими спостереженнями, «ритміко-інтонаційною організацією поетичного дискурсу, особливостями вживання в ньому стилістичних фігур, деяких синтаксичних конструкцій, які під впливом архітектоніки вірша набувають емоційно-експресивних відтінків у передаванні змісту та в реалізації певної думки» [16, с. 410]. Кожен поетичний текст реалізує авторський задум, виражає низку комунікативних інтенцій, що їх вербалізують не тільки відносно короткі синтаксичні конструкції (питальні / непитальні висловлення), а й надфразні єдності, періоди, використання яких у поезії свідчить про високу комунікативну майстерність і вправність мовця, автора інтенції, його неабияке вміння показати експресивно виражальні можливості мови. Великі синтаксичні конструкції роблять поетичне висловлення конденсованим, завершеним щодо його змісту та структу-

ри. Таку органічну композицію форми й змісту спостережено в періоді, що його вважають однією з «найбільш завершених стилістичних фігур» [1, с. 137].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Синтаксичні конструкції, для яких визначальною є функція впливу на адресата та обов'язковим компонентом яких виступає експресивний чинник, дедалі частіше привертають увагу науковців. У синтаксичних дослідженнях актуальним сьогодні є стилістичний синтаксис, у якому експресивні конструкції (стилістичні фігури) вивчають в опозиції до тих структур, які, на думку Е. Береговської, перебувають у стані «синтаксичного спокою» [3, с. 6]. Період належить до фігурально-риторичних конструкцій української мови, до тих експресивно виражальних, тропейних мовних одиниць, які дають змогу відчутти динамічність комунікативного процесу, красу української мови та слугують засобами «оздоблення тексту» [10, с. 307], «орнаментальності – перифрастичності й фігуральності» [6, с. 455], «прикрасою мовлення» [4, с. 196], а отже, репрезентують інтенції естетичності, що входять до дискурсивно-жанрової інтенційної парадигми мовця.

У мовознавчих студіях період вивчають здавна. Українські граматики другої половини XIX – початку XX ст. свідчать про добру обізнаність дослідників із стилістичними, змістовими та синтаксичними особливостями періодичного мовлення (див. граматики І. Вагилевича, І. Нечуя-Левицького, М. Левицького, М. Осадці, В. Сімовича та інших). Однак ґрунтовне студіювання ці конструкції знайшли в працях І. Чередниченка, І. Білодіда, В. Мельничайка, Д. Баранника, А. Галас, П. Дудика, А. Коваль, Л. Мацько, О. Мацько, Н. Цівун та інших учених. Лінгвістичний дискурс дослідження періоду досить системно представлено в статті А. Галас «Інтерпретації періоду як об'єкта синтаксису і стилістики» [7]. Утім, увиразнимо ті аспекти вивчення періоду, що мають стосунок до нашого дослідження. Наприклад, І. Чередниченко, який чи не вперше науково обґрунтував це лінгвістичне поняття, розглядає період у синтаксичному аспекті, зокрема як ускладнене або складне речення особливої конструкції [15, с. 9]. Інші лінгвісти прирівнюють період до абзацу, надфразної єдності, складного синтаксичного цілого, великої синтаксичної сполуки, зрештою, до будь-якого складного речення з різними формально-фонетичними та змістовими ознаками [8, с. 5].

В. Мельничайко характеризує період як особливу синтаксичну конструкцію з ґрунтовним, розгорнутим викладом певного змісту, якій властиві структурна цілісність, плавність, впорядкованість. Дослідник визначає специфіку їхньої побудови – поділ на дві частини й обов'язкову наявність у першій однорідних елементів, подібних за будовою та за граматичною і смисловою функцією частин (членів речення, зворотів, підрядних речень або й граматично незалежних, але тісно пов'язаних за змістом простих речень), які й створюють характерну

для періоду ритмічність мови [13, с. 42]. Про гармонійність структури періоду, цілісність теми, повноту та динамізм змісту говорить Д. Баранник [2, с. 435].

Цілком переконливою виглядає думка тих лінгвістів, які розглядають період серед стилістичних фігур. Наприклад, Л. Мацько й О. Мацько зазначають, що період як риторична фігура є містким за змістом, вишуканим за формою і самобутнім за інтонацією [12, с. 166–167]. А. Галас розглядає період у контексті найвиразніших компонентів експресивного синтаксису як композиційно-стилістичну фігуру з властивою їй логікою викладу, структурною рівновагою та особливим емоційно-експресивним стилістичним звучанням [2].

Визначення раніше не вирішених питань загальної проблеми. Незважаючи на глибокі дослідження періоду в контексті його структури та стилістичних функцій, у ракурсі пунктуації, інтонаційного оформлення, важливим й актуальним для сучасної антропозорієнтованої лінгвістики є витлумачення періоду як маркера інтенції мовця, не синтаксичної інтенції, про що говорять деякі дослідники [14], а комунікативної, такої, що становить єдність змістового плану, який виформовують різноманітні наміри мовця, і план мовної вербалізації (різноманітні засоби мови). Саме такий аспект аналізу періодичного мовлення видається перспективним, адже мовні одиниці, що виконують функцію естетичного впливу на адресата і для структури яких визначальним є афективний чинник, слугують засобами реалізації інтенцій естетичності – чітко спланованих, умисних, неспонтанних. А період, власне, зараховуємо до таких фігурально-риторичних конструкцій, що вповні експлікують категорію експресивності та вербалізують різноманітні інтенції мовця, зокрема й інтенції аргументації.

Мета статті – схарактеризувати період як синтаксичну конструкцію, здатну вербалізувати інтенційний простір мовної особистості в поетичному дискурсі, визначити змістовий діапазон інтенції аргументації як визначальної авторської настанови в періодичному мовленні.

Виклад основного матеріалу. Період пов'язаний зі створенням образно-змістового та естетичного ефекту комунікації, з репрезентацією сфери прекрасного та мовної естетики в поетичному дискурсі. Це особлива синтаксична конструкція, побудована з гармонійно організованих частин, які, «замикаючись у коло», створюють у логічному та інтонаційному плані цілком завершену, як зауважує А. Коваль, одиницю мови з розгорнутим викладом теми, із впорядкованим розташуванням компонентів і ритмічністю [11, с. 267], наприклад: *І там, де на всьому лежить печать мовчання, де стримані і скарги, і пісні, де здавлені прокльони і ридання, – вість людям подають кайдани голосні* (Леся Українка).

Гармонійну за своєю синтаксичною природою структуру періоду характеризують єдність змісту та інтонації, ритмічна побудова, наприклад: *Коли ви в місті живете І жити вже немає сили, Коли обридло вам і те, Що вчора ви ще так любили, Коли і ваші лікарі, І ліки їх, і друзі зрадні Говорять вам уже згори, Що помогти вони безрадні, Коли самі ви лишитесь Один, покинутий, забутий, І стане круком світ увесь, А небо келихом отрути, – Не все ще втрачено для вас, Ще ліки є на ваші рани* (Олександр Олесь). З боку змісту період передає закінчену думку, розгортає та вербалізує інтенцію аргументації, оскільки в ньому, як у фігуральній синтаксичній одиниці, мовець обґрунтовує якісь положення, свої думки та підбирає аргументи для переконання адресата у правдивості та ширості того чи того твердження.

Бінарність будови періоду в цьому разі цілком очевидна, адже його перша частина (протазис) подає низку аргументів, певних роздумів автора за допомогою однотипних конструкцій (з однаковими сполучними засобами чи синтаксичними зв'язками), парцелятивів, повторів, а друга (аподозис) – містить результат, висновок, що впливає з наведених аргументів.

Ще в працях відомих античних філософів було звернуто увагу не тільки на змістову характеристику періоду, а й на його формальне вираження і, що дуже важливо, на прагматику; тобто автор (мовець), використовуючи у своєму виступі (мовленні) період, орієнтується на того, хто буде його слухачем, як сприйме адресат подання інформації, як її оцінить. Антропоцентр комунікації (мовець, автор, адресант) намагається свідомо скеровувати свої мовленнєві вчинки для досягнення результату, для адекватної реалізації інтенцій аргументації. І такі визначальні ознаки періоду, як зрозумілість, прозорість, вишуканість, експресивність, піднесеність і величавість викладу, лише посилюють вплив на психоментальну сферу адресата, на успішну вербалізацію комунікативних настанов. Багатоплановий зміст першої частини (протазису) увиразнює висновкову частину – обґрунтування думки, порівняйте: *Доки сонця, доки світу, Доки рясту, доки цвіту, В radoцях-журбі, – Серця краці почування, Найцирліші поривання, душу – все тобі!* (П. Грабовський). За нашими спостереженнями, **інтенція аргументації** – це комунікативний намір, один із цілісної інтенційної парадигми мовної особистості, що скерований на обґрунтування мовцем свого положення (твердження, гіпотези, концепції) та стратегічно спроектований на адресата для переконання його в істинності, доцільності, важливості повідомлюваного.

Період як релевантна фігурально-риторична одиниця, що надає повідомленню розмірності й плавності, акцентує увагу співрозмовника на важливій інформації, допомагає систематизувати факти та підпорядкувати їх авторській інтенції аргументації. І. Чердниченко вважав, що зміст періоду виявляється ширшим, ніж зміст звичайного ускладненого або складного речення. Він може охопити зміст багатьох окремих речень, якщо вони однорідні за змістом, однотипні у своєму синтаксичному оформленні й подаються суміжно, послідовно [15, с. 10]. На відміну від інших синтаксичних конструкцій, період – тематично, структурно та інтонаційно завершена конструкція, своєрідний мікротекст. Вишуканість форми, поєднана з внутрішньою змістовою місткістю, забезпечує легкість сприйняття та запам'ятовування думки, вираженої в ньому.

Інтенцію аргументації реалізує період як розгорнуте висловлення, завершене й докладно обґрунтоване в змістовому плані, формально репрезентоване як простим реченням: *Від клопотів буденних і невдячних, Від сварок, суперечок, суєти, Від слів гримких і кроків необачних Ще, слава Богу, є куди втекти* (Т. Севернюк); так і складним, зокрема: складнопідрядним, у якому засновок, як правило, переданий підрядною предикативною одиницею, а висновок уміщений в головній частині: *Якби ми ремігали, як воли, якби ми так чесали язиками, то вже б давно Вкраїну віддали, не мавши чому бути козаками* (Л. Костенко); складносурядним, у якому предикативні частини реалізують результативно-наслідкові відношення: *Плекаймо вміння віддавати любов, тепло, зустрічний крок, – І завжди будемо багаті В щедроті серця і думок* (В. Крищенко); безсполучниковим, періодичність мовлення в яких досягається низкою однорідних членів: *А ще чогось жаліла за дощами, за цвітом яблуневим, за хрущами, за сонцем і за квітами в траві, – якісь вони зробились, як живі* (Л. Костенко); складним

реченням із різними видами синтаксичного зв'язку: *Лиш хто любить, терпить, В кім кров живо кипить, В кім надія ще лік, Кого бій ще манить, Людське горе смутить, А добро веселить, – Той цілий чоловік* (І. Франко). Експресивність й афористичність періоду, переконливість мовленнєвих аргументів посилюють приєднанню-іменникові поєднання, синонімічне нанизування слів та однотипних конструкцій. Чим складніший у синтаксичному плані протазис, тим виразнішим і результативнішим у змістовому аспекті виявляється аподозис, а відтак успішнішою виглядає реалізація інтенцій у періоді.

Автор інтенції аргументації вербалізує свій мовленнєвий намір, з одного боку, яскраво репрезентуючи авторське «Я», експлікуючи субстанцію мовця за допомогою особових займенників чи дієслів 1-ої особи однини / множини: *За те, що тив з криниць любові, Що не втопився у злобі, Що душу грів у ріднім слові, – Я, пісне, дякую тобі* (В. Крищенко); *Чи тільки терни на шляху знайду, Чи стріну, може, де і квіт барвистий? Чи до мети я певної дійду, Чи без пори скінчу свій шлях тернистий, – Бажаю так скінчити я свій шлях, як починала: з співом на устах!* (Леся Українка), а з іншого боку, демонструючи своє ставлення до повідомлюваного, до побаченого, до людей, їхніх вчинків, залучаючи для цього низку аргументів, міркувань: *Щоб красувався вбогий переліг Нечувано багатим урожаєм, Щоб гречка розливалася, як сніг, Пшениця слалась маревом безкраім, Щоб кукурудза в строгому ладу Підкорювала все нові простори, Щоб жайворонки пісно молоду Підносили над колосисте море, Щоб хліб, як сонце, сяяв на столі У кожній хаті, домі та колибі... Уклін земний працівникам землі! Вам, сіячі, плугатарі, спасибі!* (М. Рильський). Як бачимо, у протазисі інформація накопичується, сегментується, підвищується інтонація, автор наводить судження, міркування, які використовує для підтвердження своєї думки, в аподозисі ця думка обґрунтовується, увиразнюється, виокремлюється глибиною змісту, а інтонація відповідно понижується.

У поетичному дискурсі дві частини періоду здебільшого позначають комою й тире (, –), однак очевидною є й авторська пунктуація (тільки тире, кома, крапки, відсутність будь-яких розділових знаків), застосована у зв'язку з комунікативною настановою автора, з адекватною вербалізацією його інтенцій. Порівняйте: *Якщо не можна вітер малювати, прозорий вітер на ясному тлі, – малюй дуби, могутні і крилаті, котрі од вітру гнуть до землі...* (Л. Костенко); *Не так страшна та річка Лета, Не так цензура та гірка, Як самознищення поета Брехнею власного рядка* (Л. Костенко). Деструкція останнього періоду спричинена свідомим прагненням автора саме так подати власне бачення життєвих ситуацій, саме так відтворити емоційний стан людини і в такий спосіб спонукати адресата до роздумів, до відповідних висновків, до індивідуального застосування тих чи тих розділових знаків. Ще однією особливістю періоду є й те, що «між засновком, який містить декілька однотипних частин, з однотипними семантико-семантичними відношеннями (часовими, причиновими, порівняльними, означальними, допустовими тощо), і висновком встановлюються найчастіше зіставно-протиставні чи результативні відношення» [9, с. 47], а відтак результат домислів, логічність певного розмірковування представлено в другій частині періоду, що постає обґрунтуванням до наведених тез мовця та його аргументів. Очевидно, на це безпосередньо не впливає постановка розділових знаків, визначальною, передусім, вважаємо репрезентацію змісту періодичного мовлення, його інтенційного діа-

пазону. Наприклад: *І тільки той, хто чхає на погоду, Той, хто не служить череву в догodu, Зуміє правді й розуму служити* (В. Симоненко); *І сум, і жаль, І висновки повчальні. І слово непосильне для пера. Душа пройшла всі стадії печалі. Тепер уже сміятися пора* (Л. Костенко). Така сегментація, навмисне дроблення та членування тексту створює високу експресивність періодів-конструкцій, кожне слово в яких афористичне, естетично привабливе, вражає глибиною змісту.

Інтенцію аргументації вербалізують не тільки граматичні засоби (прості чи складні висловлення), а й низка стилістичних фігур (анафора, градація, паралелізм, антитеза, риторичні питання та інші), які надають періодичному мовленню більшої виразності та глибини. Використання їх у поетичному дискурсі пов'язане зі свідомим бажанням автора естетично оздобити художній текст, з його прагненням вплинути на свідомість, переконання адресата мовлення. Наприклад, анафоричні конструкції, утворені повтором слів або словосполучень на початку періоду, конденсують висловлення, пов'язують думки в єдине змістове ціле, створюють естетично-оцінне тло поєднанням інтелектуального та емоційного, хоча протазис і аподозис подекуди відділяються крапкою, що засвідчує наявність уже іншої синтаксичної одиниці – надфразної єдності: *Біда, коли є цитруси і кава, коли в землі є золото – біда! Біда, коли земля така ласкава, коли така правічна й молода. Тоді її пригорнуть і обнімуть, тоді її розгорнуть і однімуть* (Л. Костенко); *Допоки сонце в небі світить, Допоки блискає зоря... Беріть цю мову в серце, діти, Із вуст пророчих Кобзаря* (В. Крищенко). За допомогою градації мовець увиразнює зіставлення певних мовних одиниць у послідовності поступового наростання змістового або емоційного значення: *Там бій. Там смерть. Там зламано границі. Людей недохват. Лється наша кров. А тут – погиб...* (Л. Костенко). Синтаксичний паралелізм, що ґрунтується на однотипній побудові двох або більше суміжних мовних одиниць в одній часовій площині, впливає на успішну вербалізацію інтенції аргументації: у протазисі експлікуємо паралелізм, а друга слугує узагальненням, підсумком сказаного: *Йшов сніг, Йшов день, Минався час. Життя росло між світлом й тінню, Життя жило між цвітом й тлінню. Але ніхто не бачив нас* (Т. Севернюк). Такий перелік, нанизування явищ, подій допомагає поєднати частини періоду, віддалених у граматичному та експресивно-метафоричному плані, й оцінити їх комплексно. Як відомо, стилістичною функцією періоду є створення піднесеного, емоційного, урочистого мовлення. Утім, ще І. Білодід зазначав, що періоди слугують не лише засобом вираження пафосу, величавості змісту, а всякого змісту – психологічного, наукового, асоціативного, інтимного, буденно-побутового, рефлексійного, афективного, філософського, бентежно-чуттєвого та подібного [5, с. 25], тобто період є релевантною синтаксичною одиницею для будь-якої комунікації, зокрема й поетичної.

Афористичність можна вважати глибоко органічною для конструкцій такого плану. Інформація, яку містить перша частина періоду, узагальнюється, підсумовується, зливається в карбоване висловлення, вивершуючи та вичерпно формулюючи образну думку (*Не лицемірити, не чванитись пихато, не дурачком пускати в очі дим, не з мудрим виглядом зазубрені цитати Вигукувати голосом худим, – Я не цього бажаю, не пауга, Щоб віддаватись цьому ремеслу. Я хочу правді бути вічним другом І в рогах одвічним злу* (В. Симоненко). Логічний умовивід, ствердження або заперечення якоїсь істини, навіть відомої, завдяки вербально-змістовій і поетичній виразності

набуває зовсім іншого – оновленого звучання. Автор поетичного дискурсу намагається взаємодіяти з читачем, донести до нього свої власні погляди, переконати в чомусь, активно залучити до певних роздумів чи висновків: *Хто в нашу долю тільки не втручався, В яких тенетах тільки не б'ємось. Духовний чорнобиль давно вже почався, А ми ще тільки його боїмось* (Л. Костенко); *Спочатку було Слово, В кінці було Мовчання, А загадка між ними Назвалася – Життям* (Т. Севернюк). Такі афористичні висловлення легко запамятовуються та відтворюються в тих чи тих ситуаціях мовлення, створюють урочисто піднесений ефект поетичної комунікації.

Висновки та перспективи подальшого дослідження.

У поетичному дискурсі використання фігурально-риторичних конструкцій відповідає задумові автора та свідчить про його лінгвокреативність, мовну майстерність та прагматичну компетенцію. До таких конструкцій, функційний потенціал і стилістика вживання яких детерміновані експресивним чинником, належить період – особлива синтаксична одиниця та стилістична фігура, що надає повідомленню розміреності, динамічності, плавності, акцентує увагу співрозмовника на важливій інформації, допомагає систематизувати факти й підпорядкувати їх авторській інтенції, водночас створюючи естетичність і вишуканість поетичної комунікації. Крім реалізації образного, змістово-естетичного ефекту поетичного дискурсу, період вербалізує комунікативну інтенцію аргументації, яка скерована на обґрунтування мовцем свого твердження та стратегічно спроектована на адресата мовлення для переконання його в істинності, доцільності й важливості повідомлюваного. Її передають різні за будовою періоди (прості й складні; з використанням стилістичних фігур), що мають бінарну будову й підпорядковані аргументуванню думки автора, виведенню висновків, увиразненню позиції мовця-автора, експресивності та ритмічності поетичного дискурсу.

Увага до періоду як маркера інтенцій мовця, як засобу реалізації естетичності й вишуканості мовлення в текстовій комунікації дає змогу висунути цю проблему для подальшого аналізу її специфіки в мовотворчості тих чи тих письменників не тільки в поетичному дискурсі, а й в інших дискурсивно-жанрових регістрах української мови (публіцистичному, епістолярному, релігійному, монологічному та інших), що загалом сприятиме чіткішій систематизації періодів за будовою, за функційним потенціалом і комунікативним спрямуванням задля створення цілісної інтенційної парадигми мовної особистості.

Література:

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови: навч. посібник. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Баранник Д.Х. Період. Українська мова: енциклопедія / Редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголови), М.П. Зяблюк та ін. К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2000. С. 435–437.
3. Береговская Э.М. Лингвистическая природа хиазма. Синтаксическая структура простого предложения. Смоленск: СПИ им. К. Маркса, 1979. С. 42–48.
4. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. К.: «АртЕк», 1997. 224 с.
5. Білодід І.К. Стилістика великих синтаксичних сполук. Українська мова і література в школі. 1970. № 12. С. 16–25.
6. Булаховський Л.А. Виникнення і розвиток літературних мов. Вибрані праці: у 5 т. К.: Наукова думка, 1975. Т. 1: Загальне мовознавство. С. 321–470.
7. Галас А.М. Інтерпретації періоду як об'єкта синтаксису і стилістики. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.

8. Галас А.М. Структурні і функціональні особливості періоду в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Ужгород, 2002. 22 с.
9. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: теоретично-практичний блок. Чернівці: Рута, 2003. 145 с.
10. Калашник В.С. Людина та образ у світі мови: вибрані статті. Х.: ХНУ ім. В. Каразіна, 2011. 368 с.
11. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1987. 400 с.
12. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003. 311 с.
13. Мельничайко В.Я. Стилістичні функції періоду. Українська мова і література в школі. 1975. № 7. С. 61–66.
14. Цівун Н.М. Синтаксична інтенція, семантична єдність і стилістичні функції періоду в творчості М.Т. Рильського: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01. К., 2010. 26 с.
15. Чередищенко І.Г. Період як синтаксична конструкція в сучасній українській мові. Українська мова в школі. 1957. № 2. С. 8–17.
16. Шабат-Савка С.Т. Комунікативна інтенція автора поетичного тексту. Лінгвалізація світу: теоретичний та методичний аспекти: зб. мат-лів міжнар. наук. конф. Черкаси: Брама-Україна, 2007. С. 409–416.

Шабат-Савка С. Т. Период как маркер интенции аргументации в поэтическом дискурсе

Аннотация. В статье рассматривается период как одна из фигурально-риторических конструкций, которая придает сообщению динамичности и плавности, создает эстетичность и изысканность поэтической коммуникации, служит релевантным средством вербализации интенций говорящего. На богатом фактическом материале прослеживается реализация в периоде интенции аргументации, направленной на обоснование говорящим своего утверждения и стратегически спроектированной на адресата речи для убеждения его в истинности, целесообразности и важности сообщаемого. Бинарное построение периода, которое представлено различными по строению синтаксическими структурами и некоторыми стиллистическими фигурами, подчिनено репрезентации мысли говорящего-автора, его утверждения или гипотезы, созданию экспрессивности и ритмичности поэтического дискурса в целом.

Ключевые слова: поэтический дискурс, коммуникативная интенция, период, говорящий, автор, интенция аргументации, фигурально-риторические конструкции, синтаксис.

Shabat-Savka S. Period as a marker of intentions of argumentation in poetic discourse

Summary. The article deals with period as a figurative-rhetorical construction, which gives the utterance rhythmicality, dynamism and fluency, creates aesthetic sophistication of poetic communication and serves as a relevant means of the speaker's intentions. In particular, a wealth of factual material allows to record the realization of the intention of argumentation in the period which, being strategically projected on the speech addressee in order to convince him / her of the truth, expediency and importance of the message, serves to substantiate the speaker's position. Binary construction of period, represented by various syntactic constructions and some stylistic figures, contributes to the substantiation and argumentation of the author's thoughts, provides clear outline for his / her assertion or hypothesis and creates expressiveness and rhythmicality of poetic discourse in general.

Key words: poetic discourse, communicative intention, period, speaker, author, intention of argumentation, figurative-rhetorical construction, syntax.